

door Frank Slegers
16 april 2021

Het nieuws kwam als een kleine verrassing: vandaag bellen de Duitse bondskanselier Angela Merkel en de Franse president Emmanuel Macron met de Chinese president Xi Jinping. Zonder de Amerikanen! En overigens ook zonder vertegenwoordigers van de EU (die zijn vast nog bezig met Sofagate).

Het lijkt een initiatief van Macron. Door de Chinezen wordt dit telefoontje geframed als een “klimaattop”. Dat is dan kort voor de “klimaattop” met 40 wereldleiders die de Amerikaanse president Joe Biden voor eind komende week samenriep, en ook voor de G7 en de komende VN-klimaatconferentie in Glasgow.

Vandaag is de Amerikaanse klimaatgezant John Kerry dan weer in China, ook om te praten over het klimaat.

Nu betekent “klimaat” in deze kringen “economie”, “nieuwe markten”. Zo was de Europese Unie helemaal niet blij, eerder ongerust, toen de nieuw verkozen Joe Biden vol gas leek te gaan over het klimaat, en John Kerry aanstelde als klimaatgezant: met hun diepe geldzakken vormen de Amerikanen een geduchte concurrent op de klimaatmarkt. China is daar ook een belangrijke speler. Voor elektrische auto’s heb je kobalt nodig. De kobaltmijnen in Congo, waar twee derde van het kobalt gewonnen wordt, zijn merendeels in Chinese handen.

Klimaat gaat over economie, maar ook over moreel wereldleiderschap, ‘soft power’. Joe Biden wil het gat dichten dat zijn voorganger Donald Trump hier liet vallen. Xi Jinping was ook kandidaat, want op andere terreinen loopt diens moreel leiderschap behoorlijke deuken op.

Zo komen we steeds weer bij dezelfde vraag: wat moet de Europese Unie met de rivaliteit op alle fronten tussen de VS en China?

Toch maar weer kiezen voor de VS? Xi Jinping belde eerder al met Angela Merkel om zijn ongerustheid uit te spreken over de Europees-Amerikaanse toenadering tegenover China: *“De ontwikkeling van China is een kans voor de EU. We hopen dat de EU onafhankelijk een juist oordeel zal vellen en strategische autonomie zal verwerven in de echte zin van het woord”*. Aldus Xi, die blijkbaar verstand heeft van gevoelige snaren. Voor de volledigheid voegde Xi er nog aan toe dat China al vijf jaar na elkaar Duitslands belangrijkste handelspartner is.

Xi danst wel op een slappe koord. Hij moet zijn thuispubliek tevreden houden, en gebruikt daarbij een hard nationalistisch vertoog. Maar buiten China speelt dat anders. De behandeling van de Oeigoeren, bijvoorbeeld, helpt niet: het is wereldwijd een iconisch voorbeeld geworden hoe de combinatie van de modernste technieken met een gewetenloos regime leidt tot barbaarse toestanden.

Maar vooral economische belangen leiden tot spanningen. De Europese Commissie besloot voorbij

zomer tot regels die Europese bedrijven moeten beschermen tegen oneerlijke Chinese concurrentie bij overnames. Brussel noemt China sinds een jaar een „systeemrivaal”. Het coronavirus maakte ook de publieke opinie gevoelig voor de afhankelijkheid van Chinese producten.

Er gaan dus heel wat stemmen op om toch maar weer in te zetten op het Atlantisch bondgenootschap: het vrije Westen tegen de rest, Europa onder de sterke paraplu van Uncle Sam, nu verpersoonlijkt door de vriendelijke opa Joe Biden. Heftige retoriek tegen (een selectie van) autoritaire regimes moet dit bondgenootschap smeden. Het Rusland van Putin komt daarbij als geroepen als ideale vijand. De NAVO bespreekt volgend jaar een China-strategie (de militaire uitgaven van de VS bedroegen vorig jaar 732 miljard dollar, die van China 261 miljard).

Paul Scheffer vertolkt deze opinie in de NRC van 26 maart zo: “Tegenover de verleiding van afzijdigheid staat de belangengemeenschap van democratieën: conflict is onontkoombaar wanneer het om mensenrechten of territoriale claims gaat. Dan gaat neutraliteit niet helpen. De ervaring leert dat onderdrukking uiteindelijk niet stopt bij de eigen grens.” Geheel volgens de Atlantische traditie van Nederland hoor je vooral dit soort opiniemakers.

Maar achter deze redenering zit het beeld van de strijd tussen twee supermachten, waartussen je partij moet kiezen: het opkomende China versus de tanende macht van de VS. Misschien is het niet zo dat de ene supermacht zo rond 2050 vervangen wordt door een andere: misschien gaan we naar een wereld waarin allerlei grotere en kleinere supermachten rivaliseren, zonder duidelijke leider. En hoeft de EU niet te kiezen. Dat is vast wat ze denken in de Duitse autoboombranche. Het gevolg is dan wel dat de EU zelf zich makkelijk uit elkaar laat spelen. Dat ging in de vorige koude oorlog beter.

Maar de Duitse partners van Xi hebben wel een punt. Zo lezen we in de NRC van 14 april dat Europese bedrijven in China vorig jaar hun hoogste winsten ooit boekten. De rode loper ging uit voor technologiebedrijven die op de Chinese markt actief zijn. China heeft bepaalde technologieën nog heel hard nodig, en Europa is daarvoor een grotere leverancier dan de VS. Aldus Garrie van Pinxteren in de krant.

We mogen ervan uitgaan dat we de komende maanden bestookt blijven worden met opinies over wat de EU moet doen. Daarbij heeft elke opiniemaker wel zijn of haar eigen vijandbeeld, en de gedeelde overtuiging dat de EU zelf het walhalla is van de democratie, de mensenrechten en de duurzaamheid. Onderhuidse stereotypen over de Chinezen (hardwerkende onderkruipers) de Amerikanen (cowboys) of de Russen (Aziatische despoten) zijn dan niet uit de lucht.

Hits: 177

Dit delen:

[Facebook](#)

Twitter

Macron en Merkel bellen met Xi | 3